

SZYMBORSKA WISŁAWA

Zestawienie bibliograficzne w wyborze za lata 1970-2011

Wydawnictwa zwarte:

Literatura przedmiotu

1. SZYMBORSKA Wisława: Chwila / Wisława Szymborska. – Kraków : Znak, 2002. – 44 s.
Sygnatura: Mg 39970/w
2. SZYMBORSKA Wisława: Lektury nadobowiązkowe. Cz. 1 / Wisława Szymborska. – Kraków : Wydaw. Literackie, 1973. – 272 s.
Sygnatura: Mg 4607/w
3. SZYMBORSKA Wisława: Lektury nadobowiązkowe. Cz. 2 / Wisława Szymborska. – Kraków : Wydaw. Literackie, 1981. – 237 s.
Sygnatury: Mg 4608/w, Mg 4609/w, Mg 4610/w
4. SZYMBORSKA Wisława: Nowe lektury nadobowiązkowe : 1997-2002 / Wisława Szymborska. – Kraków : Wydaw. Literackie, 2002. – 156 s.
Sygnatura: Mg 39941/w
5. SZYMBORSKA Wisława: Poczta literacka, czyli jak zostać (lub nie zostać) pisarzem / Wisława Szymborska. – Kraków : Wydaw. Literackie, 2000. – 143 s.
Sygnatura: Mg 34117/w
6. SZYMBORSKA Wisława: Rymowanki dla dużych dzieci, z wyklejankami Autorki / Wisława Szymborska. – Kraków : a5, 2003. – 53 s.
Sygnatura: Mg 39999/w
7. SZYMBORSKA Wisława: Tutaj / Wisława Szymborska. – Kraków : Znak, 2009. – 40 s.
Sygnatura: Mg 48622/w
8. SZYMBORSKA Wisława: Wybór wierszy / Wisława Szymborska. – Warszawa : Państw. Inst. Wydaw. Wydawniczy, 1979. – 221 s.
Sygnatury: Mg 12128/w, Mg 12129/w

Literatura podmiotu

9. ANTOSZEWSKA-TUORA Małgorzata: Niektórzy lubią Szymborską : mały przewodnik po twórczości / Małgorzata Antoszevska-Tuora. – Warszawa : STENTOR, 1996. – 124 s.
Sygnatura: Mg 20530/w
10. BALBUS Stanisław, Wojda Dorota: Radość czytania Szymborskiej : wybór tekstów krytycznych / Stanisław Balbus, Dorota Wojda. – Kraków : Znak, 1996. – 381 s.
Sygnatura: Mg 20560/w
11. BIKONT Anna, Szczęsna Joanna: Pamiątkowe rupiecie, przyjaciele i sny Wisławy Szymborskiej / Anna Bikont, Joanna Szczęsna. – Warszawa : Prószyński i S-ka, 1998. – 255 s.
Sygnatura: Mg 34750/ud
12. BLIŻEJ Wisławy Szymborskiej / pod red. Izabeli Wołoszyn ; Wojewódzki Ośrodek Metodyczny w Przemyślu. – Przemyśl, 1997. – 35 s.
Sygnatura: Mg 33769/w
13. LEGEŻYŃSKA Anna: Wisława Szymborska / Anna Legeżyńska. – Poznań : REBIS, 1996. – 126 s.
Sygnatury: Mg 20867/w, Mg 46315/w
14. MAJDA Jan: Świat poetycki Wisławy Szymborskiej / Jan Majda. – Kraków : Impuls : Text, 1996. – 55 s.
Sygnatura: Mg 30628/w

15. WIATR Aneta: Syzyf poezji w piekle współczesności : rzecz o Wisławie Szymborskiej / Aneta Wiatr. – Warszawa : KRAM, 1996. – 186 s.
Sygnatury: Mg 20468/w, Mg 20469/w
16. WOJDA Dorota: Milczenie słowa : o poezji Wisławy Szymborskiej / Dorota Wojda. – Kraków : UNIVERSITAS, 1996. – 136 s.
Sygnatura: Mg 20559/w
17. ZELER Bogdan: O poezji Wisławy Szymborskiej (opracowanie szkolne) / Bogdan Zeler. – Katowice : Książnica, 1996. – 120 s.
Sygnatury: Mg 20527/w, Mg 20528/w
18. ŻAK Stanisław: Polscy nobliści / Stanisław Żak. – Kielce : Jedność, 2001. – 199 s.
Sygnatura: Mg 47225/w

Wydawnictwa ciągłe

1. ARLT Judith: „*piszę, więc jestem – nie bezbronna...*” : *O Noblu dla Szymborskiej w Niemczech i w Szwajcarii* // Polonistyka. – 1997 nr 8 s. 461-465
2. BADURA-TEGNEROWICZ Zofia: *Piórem felietonisty : Pusty ojciec pusta matka* // Warsztaty Polonistyczne. – 1996 nr 4 s. 61-62
3. BALCERZAN Edward: *W szkole świata* [o twórczość Wisławy Szymborskiej] // Teksty Drugie. – 1991 nr 4 s. 30-44
4. BARANOWSKA Małgorzata: *Straszne światło stoicyzmu* [o twórczość Wisławy Szymborskiej] // Teksty Drugie. – 1991 nr 4 s. 59-66
5. BARAŃCZAK Stanisław: *Amerykanizacja Wisławy albo: O tym, jak wraz z pewną Kalifornijką tłumaczyłem „Głos w sprawie pornografii”* [o twórczość Wisławy Szymborskiej] // Teksty Drugie. – 1991 nr 4 s. 79-94
6. BEYLIN Marek: *Próby korekcyjne : tylko poezja* [Nagroda Nobla dla Wisławy Szymborskiej] // Dialog. – 1996 nr 11 s. 182-184
7. BIAŁA Alina: *Poetycki mit o świecie i egzystencji : „Może to wszystko” Wisławy Szymborskiej* // Warsztaty Polonistyczne. – 1999 nr 2 s. 121-126
8. BIAŁA Alina: „*Psalm*”- *mit poetyckiej neokosmogonii W. Szymborskiej* // Język Polski w Szkole Średniej. – 1997/1998 nr 1 s. 11-19
9. BIERNACKA Anna: *Lekcje poezji areną walki o duszę ucznia* // Warsztaty Polonistyczne. – 2000 nr 2 s. 52-60
10. BIERNACKA Barbara: *Teatr ludzki* [o twórczość Wisławy Szymborskiej] // Poezja. – 1974 nr 7/8 s. 120-123
11. BORKOWSKA Grażyna: *Szymborska eks-centryczna* [o twórczość Wisławy Szymborskiej] // Teksty Drugie. – 1991 nr 4 s. 45-58
12. BORTNOWSKI Stanisław: *Jak pracować z tekstem poetyckim? Cz. 5* // Polonistyka. – 1990 nr 10 s. 527-534
13. BORTNOWSKI Stanisław: *Zabawy z Wisławą Szymborską* // Polski w Praktyce. – 2010 nr 4 s. 37-42
14. BORTNOWSKI Stanisław: *Zanim rozpoczniemy rozmowę o wierszu : scenariusz drugi : Urodziny do wiersza W. Szymborskiej* // Warsztaty Polonistyczne. – 1996 nr 1 s. 35-40

15. BUDREWICZ Zofia, Sienko Maria: *Gry ironiczne (w szkolnej lekturze wierszy Szymborskiej: „Pogrzeb”, „Urodziny”, „Jarmark cudów”)* // Polonistyka. – 1997 nr 8 s. 486-490
16. BUKOWIECKA Maria: *Kochać czy nienawidzić? : „Nienawiść” Wisławy Szymborskiej : propozycja metodyczna do klasy II* // Język Polski w Gimnazjum. – 2001/2002 nr 4 s. 53-57
17. CSARDAS Gabor: *Spójrzcie na siebie z gwiazd : O poezji Wisławy Szymborskiej* // Literatura na Świecie. – 1989 nr 11/12 s. 376-383
18. DAUKSZA Agnieszka: *„Którzyśmy serca swoje jedli i krew swoją pili” : cielesność w twórczości Wisławy Szymborskiej* // Teksty Drugie. – 2010 nr 5 s. 213-225
19. DETKA Janusz: *Poetycki esej o nienawiści : „Nienawiść” Wisławy Szymborskiej* // Język Polski w Gimnazjum. – 2001/2002 nr 4 s. 16-20
20. DOBRAKOWSKA Bogna: *Ślady przeszłości : cykl lekcji integrujących nauczanie języka polskiego, historii i społeczeństwa oraz sztuki : propozycja metodyczna do klasy VI* // Język Polski w Szkole IV-VI. – 2001/2002 nr 3 s. 45-57
21. DROZDOWSKI Bohdan, Bieńkowski Zbigniew: *Poetyckie znaki Zodiaku : Szymborska [o twórczość Wisławy Szymborskiej]* // Poezja. – 1973 nr 3 s. 92-97
22. DZIEDZIC Lidia: *Szymborskiej rozumienie poezji* // Polonistyka. – 1997 nr 8 s. 475-477
23. DZYGA Krystyna: *Pomówmy o ...mowie : (lekcja w gimnazjum)* // Warsztaty Polonistyczne. – 2000 nr 1 s. 35-38
24. FARYNO Jerzy: *Semiotyczne aspekty poezji w sztuce : Na przykładzie Wisławy Szymborskiej [o twórczość Wisławy Szymborskiej]* // Pamiętnik Literacki. – 1975 nr 4 s. 123-145
25. GAŁUSZKA Władysława: *„Gawęda o miłości do ziemi ojczystej” Wisławy Szymborskiej w klasie VIII : (propozycje lekcji)* // Język Polski w Szkole dla klas IV-VIII. – 1997/1998 nr 3 s. 53-55
26. GONDOWICZ Jan: *Oswajanie poezją [o twórczość Wisławy Szymborskiej]* // Kultura. – 1973 nr 15 s. 3
27. GRĄDZIEL Joanna: *Świat sztuki w poezji Wisławy Szymborskiej* // Pamiętnik Literacki. – 1996 nr 2 s. 85-102
28. GRODŹ Iwona: *Igraszki słowne Wisławy Szymborskiej* // Polonistyka. – 2003 nr 10 s. 596-598
29. GRODŹ Iwona: *Nieprosta prostota [omówienie wierszy Wisławy Szymborskiej z tomiku „Chwila”]* // Polonistyka. – 2003 nr 2 s. 114-117
30. GRONCZEWSKI Andrzej: *Śmiech wielki i mały [o twórczość Wisławy Szymborskiej]* // Miesięcznik Literacki. – 1987 nr 2/3 s. 99-104
31. GUDRO Maria: *Dlaczego „Chwila w Troi”?* [analiza wiersza Wisławy Szymborskiej] // Drama. – 1996 z. 19 s. 26-27
32. INGLÓT Mieczysław: *„Jacyś ludzie” Wisławy Szymborskiej : Poetyka wiersza okolicznościowego* // Język Polski w Szkole Średniej. – 1994/1995 nr 4 s. 16-23
33. INGLÓT Mieczysław: *„Koniec i początek” interpretacja wiersza* // Polonistyka. – 1997 nr 8 s. 472-475
34. INGLÓT Mieczysław: *„Rehabilitacja” Wisławy Szymborskiej i „Święto zmarłych Stanisława Barańczaka : Interpretacja porównawcza* // Język Polski w Szkole Średniej. – 1993/1994 nr 4 s. 5-11
35. JAGOSZEWSKA Krystyna: *Jak współdziałanie pomaga dzieciom w rozumieniu poezji [analiza wiersza Wisławy Szymborskiej „Prospekt”]* // Warsztaty Polonistyczne. – 1999 nr 2 s. 19-24
36. JANKOWSKA Dobromiła: *Bez tej poezji świat byłby uboższy* // Warsztaty Polonistyczne. – 1996 nr 4 s. 12-13

37. JANOWSKA Katarzyna: *Wisława Szymborska chciała być aktorką* // Polityka. – 1996 nr 50 s. 46, 48
38. JARZĘBSKI Jerzy: *Kilka zdań o wstydzie istnienia* [o twórczość Wisławy Szymborskiej] // Teksty Drugie. – 1991 nr 4 s. 1-4
39. JASIEŃSKI Michał: *Obserwacje Wniebowziętej Sowy, czyli jak Wisława Szymborska tłumaczy przyrodę* // Biologia w Szkole. – 2006 nr 5 s. 24-29
40. JAWORSKA Teresa: *Kiedy ludzie nie mogą się porozumieć : szkolna interpretacja wiersza Wisławy Szymborskiej* [„Na wieży Babel”] // Warsztaty Polonistyczne. – 1998 nr 4 s. 17-19
41. KARASEK Krzysztof: *W stronę Szymborskiej* [o twórczość Wisławy Szymborskiej] // Literatura. – 1988 nr 6 s. 52-53
42. KLOCH Zbigniew: *Uwagi o wspólnocie języka i porozumiewaniu się inspirowane wierszem „Na wieży Babel” Wisławy Szymborskiej* // Pamiętnik Literacki. – 1998 nr 4 s. 139-147
43. KLUKOWSKI Bogdan: *Niedużo wierszy, grom poezji* // Poradnik Bibliotekarza. – 2006 nr 5 s. 21-23
44. KOSECKA Maria: *Jak żyć w tym szalonym świecie? : Happening i czytanie wierszy* // Nowa Polszczyzna. – 1999 nr 4 s. 11-14
45. KRAM Jerzy: *Dzieło plastyczne – inspiracje w poezji współczesnej (Herbert, Grochowiak, Szymborska)* [o twórczość Wisławy Szymborskiej] // Polonistyka. – 1986 nr 3 s. 180-192
46. KRAM-MIKOŚ Elżbieta: *Obmyślam świat : nad wierszami Wisławy Szymborskiej* // Polonistyka. – 1983 nr 4 s. 250-256
47. KRAWCZYK Alicja: *Człowiek i kamień : W. Szymborska „Rozmowa z kamieniem”* // Język Polski w Szkole Średniej. – 1997/1998 nr 1 s. 45-60
48. KRAWCZYK Alicja: *Pytania niekoniecznie naiwne : W. Szymborskiej „Schyłek wieku”* // Język Polski w Szkole Średniej. – 1997/1998 nr 1 s. 48-53
49. KREMIEC Anna: *Jak rozmawiać z dziećmi o śmierci* [analiza wiersza W. Szymborskiej „Muzeum”] // Polonistyka. – 1996 nr 1 s. 40-44
50. KUCZYŃSKA Katarzyna: *Kot i śmierć* [interpretacja wiersza W. Szymborskiej „Kot w pustym mieszkaniu”] // Polonistyka. – 1997 nr 8 s. 482-485
51. KUCZYŃSKA-KOSCHANY Katarzyna: *Dyżurnem : ze Słowackim, Szymborską i innymi pasażerami* // Polonistyka. – 2009 nr 11 s. 22-26
52. KUMAŃSKA Katarzyna: *Wywiady studentek z poetami XX w. : Wywiad z Wisławą Szymborską* // Warsztaty Polonistyczne. – 1996 nr 4 s. 28-30
53. KUNCEWICZ-DYGAŁA Donata: *Odpowiadamy z „Szymborskiej”* // Biblioteka w Szkole. – 1997 nr 1 s. 18
54. LEGEŻYŃSKA Anna: *Powtórka z Szymborskiej* // Polonistyka. – 1997 nr 8 s. 452-457
55. LIGEŻA Wojciech: *Marzenie o lepszym świecie* [o twórczości Wisławy Szymborskiej] // Teksty Drugie. – 1991 nr 4 s. 67-78
56. LIGEŻA Wojciech: *Przepustowość owiec* [rozmowa z Wisławą Szymborską] // Teksty Drugie. – 1991 nr 4 s. 151-154
57. LIGEŻA Wojciech: *Świat w stanie korekty* [o twórczości Wisławy Szymborskiej] // Twórczość. – 1983 nr 9 s. 89-102
58. LIGEŻA Wojciech: *Zamiana traktatu poetyckiego : wokół „Recenzji z nie napisanego wiersza” Wisławy Szymborskiej* // Warsztaty Polonistyczne. – 1996 nr 2 s. 116-117

59. LISIECKA Zofia: *Nauczycielskie refleksje nad wierszem „Muzeum” Wisławy Szymborskiej* // Warsztaty Polonistyczne. – 1994 nr 4 s. 63-67
60. ŁĘCKA Gabriela: *Będę się bronić : Wisława Szymborska* [rozm. z W. Szymborską] // Polityka. – 1996 nr 41 s. 16-17
61. ŁUKASIEWICZ Jacek: *Wiersz wewnątrz gazety* [o twórczości Wisławy Szymborskiej] // Teksty Drugie. – 1991 nr 4 s. 8-29
62. ŁYCZEWSKA Anna: *Propozycja opracowania metodycznego utworu Wisławy Szymborskiej „Schyłek wieku”* // Język Polski w Gimnazjum. – 2000/2001 nr 2 s. 29-35
63. MAJCHRAK Lidia: *„Kto wygrywa wyścig z czasem? - W. Szymborska: „Muzeum”* // Język Polski w Szkole dla klas IV-VIII. – 1994/1995 nr 2 s. 55-59
64. MAKUCH Grażyna: *Wisława Szymborska : laureatka Nagrody Nobla 1996 w dziedzinie literatury : scenariusz wystawy* // Poradnik Bibliotekarza. – 1996 nr 12 s. 32-33
65. MATUSZEWSKI Ryszard: *Dwukropek, czyli nadzieja* [recenzja książki Wisławy Szymborskiej „Dwukropek”] // Zeszyty Literackie. – 2006 nr 1 s. 179-185
66. MAZUREK Dorota: *Dziwny jest ten świat : o poezji Wisławy Szymborskiej w gimnazjum* [interpretacja wiersza „Terrorysta, on patrzy”] // Język Polski w Gimnazjum. – 2000/2001 nr 1 s. 79-86
67. MICHAŁOWSKI Piotr: *Śmierć – tabu, informacja, empatia, katharsis* // Polonistyka. – 2007 nr 6 s. 25-29
68. MICHAŁOWSKI Piotr: *Wisławy Szymborskiej polityka zaprzeczeń* // Pamiętnik Literacki. – 1996 z. 2 s. 123-143
69. MIKOŚ Elżbieta: *Przez sztukę z dawnych lat widzieć siebie : o „Pejzażu” Wisławy Szymborskiej* // Warsztaty Polonistyczne. – 1993 nr 1 s. 46-51
70. MITYK Iwona: *Poezja Szymborskiej kunsztem trudnych oczywistości* // Język Polski w Szkole Średniej. – 1997/1998 nr 1 s. 97-99
71. *NAD wierszami Wisławy Szymborskiej* / Dorota Bator i in. // Warsztaty Polonistyczne. – 1996 nr 4 s. 14-22
72. NYCZEK Tadeusz: *O poezji Wisławy Szymborskiej* // Miesięcznik Literacki. – 1974 z.3 s. 59-63
73. OŻAROWSKA Katarzyna: *Wisława Szymborska – szkic do portretu* // Język Polski w Szkole Średniej. – 1997/1998 nr 1 s. 100-102
74. PACKALÉN Małgorzata Anna: *„Tyle naraz „święta” ze wszystkich stron świata” : O Szymborskiej w Szwecji* // Polonistyka. – 1997 nr 8 s. 457-461
75. PELCZAR Wojciech: *Szymborskiej poetycki dialog ze sztuką obrazu* // Polonistyka. – 1997 nr 8 s. 466-472
76. POPRAWA Adam: *O wierszu Wisławy Szymborskiej „Miłość od pierwszego wejrzenia”* // Warsztaty Polonistyczne. – 1996 nr 4 s. 63-70
77. POŹNIAK Urszula: *Wisława Szymborska : laureatka literackiej Nagrody Nobla 1996* // Biblioteka w Szkole. – 1997 nr 9 s. 2
78. ROGOZIŃSKI Julian: *„...Nie starczy ust...”* // Poezja. – 1970 nr 1 s. 36-41
79. RURAWSKI Józef: *Wisława – Sława czy nie Sława* // Język Polski w Szkole Średniej. – 1997/1998 nr 1 s. 82-85
80. SŁOWIKOWSKA Teresa: *Wielka liczba w miniaturze* // Warsztaty Polonistyczne. – 1992 nr 1 s. 19-24

81. SŁOWIKOWSKA-OLEJARCZYK Teresa: *Trudne odpowiedzi na „pytania naiwne”* // Warsztaty Polonistyczne. – 1996 nr 4 s. 23-25
82. SŁOWIŃSKI Lech: *Wiersze współczesne w klasie VIII szkoły podstawowej : W. Szymborska i M. Białoszewski* // Polonistyka. – 1979 nr 3 s. 189-195
83. SZYMBORSKA Wisława: „*Autonomia*” [wiersz] // Poezja. – 1985 nr 2 s. 34-35
84. SZYMBORSKA Wisława: *O czytelnikach poezji* [wykład wygłoszony w czasie nadania autorce doktoratu honoris causa UAM] // Polonistyka. – 1995 nr 10 s. 644-646
85. SZYMBORSKA Wisława: „*Odkrycie*” [wiersz] // Literatura. – 1984 nr 7 s. 4
86. SZYMBORSKA Wisława: „*Pierwsza fotografia*”, „*Nadmiar*”, *Konszachty z umarłymi*” [wiersze] // Twórczość. – 1977 nr 8 s. 5-7
87. SZYMBORSKA Wisława: „*Rzeczywistość wymaga*”, „*Niebo*” [wiersze] // Twórczość. – 1988 nr 1 s. 5-7
88. SZYMBORSKA Wisława: „*W biały dzień*” [wiersz] // Poezja. – 1989 nr 1 s. 106-107
89. SZYMBORSKA Wisława: „*Wersja wydarzeń*” [wiersz] // Twórczość. – 1986 nr 2 s. 5-7
90. SZYMBORSKA Wisława: „*Widok z ziarnkiem piasku*”, „*Dzieci epoki*”, „*Pisanie życiorysu*” [wiersze] // Twórczość. – 1979 nr 8 s. 5-7
91. ŚWIERZ Michał: *Podmiot liryczny w wierszu Szymborskiej „ Obóz głodowy pod Jasłem”* // Polonistyka. – 1983 nr 4 s. 257-259
92. TOMASZEWSKA Grażyna: *...i popłoch i przepych i kłopot... : Wisława Szymborska „Urodziny”* // Warsztaty Polonistyczne. – 2000 nr 4 s. 68-83
93. TOMASZEWSKA Grażyna: *Potomkowie Mickiewicza : (Moi uczniowie mi nie wierzą)* // Język Polski w Szkole Średniej. – 1997/1998 nr 1 s. 61-66
94. TOPP Ludwika: *Poetka wylansowana* // Poezja. – 1978 nr 5 s. 21-28
95. WACHOWIAK Zofia: *Odrobina humoru na lekcji – poezja Wisławy Szymborskiej* // Język Polski w Szkole Średniej. – 1997/1998 nr 1 s. 86-87
96. WALAT Tomasz: „*Błękitna Królowa z Polski*” : *Akademia Szwedzka w ostatniej chwili zmieniła werdykt?* // Polityka. – 1996 nr 50 s. 50
97. WALIGÓRA Janusz: *Trzy gramy optymizmu : „Radość pisania” Wisławy Szymborskiej w pierwszej licealnej* // Nowa Polszczyzna. – 1997 nr 3 s. 3-16
98. WANTUCH Wiesława: *Wielkie odkrycie małych światów („Muzeum”, „Urodziny”)* // Polonistyka. – 1997 nr 8 s. 490-493
99. WIEGANDT Ewa: *Niepodległość myśli* // Polonistyka. – 1995 nr 10 s. 655-657
100. WIERCIŃSKA Anna: *Historie nie namalowane sztuka czy rzeczywistość? Wisława Szymborska „Pejzaz”* // Warsztaty Polonistyczne. – 1998 nr 3 s. 20-24
101. WÓJTOWICZ Agata: „*Sto pociech*” – wizerunek człowieka: *ironiczny czy nostalgiczny?* [interpretacja wiersza W. Szymborskiej] // Polonistyka. – 1997 nr 8 s. 477-482
102. WYSŁOUCH Seweryna: *Dwa spotkania z Rubensem – Różewicz i Szymborska* // Polonistyka. – 2007 nr 6 s. 6-11
103. ZACHARSKA Jadwiga: *Poezja Wisławy Szymborskiej* // Polonistyka. – 1972 nr 4 s. 1-9

104. ZIELIŃSKI Jan: *Szyborska dla Amerykanów* // *Literatura na Świecie*. – 1986 nr 4 s. 334-338

105. ŻUCHOWSKA Wiesława: *Szansa w metodzie* [opracowanie „Utopii” Szyborskiej] // *Nowa Polszczyzna*. – 1998 nr 2 s. 12-15

Oprac. Eliza Paternowska
Dział Udostępniania Zbiorów
Marzec 2012 r.